

Udkast

Vi er i begyndelsen af oktober 2007, hvor jeg sidder sammen med Irene, som har skrevet sin levnedsbetragtning, og det her er et supplement med personlige oplevelser og personlige indtryk, som skal kunne supplere denne levnedsbetragtning.

Irene, jeg vil også gerne have lov til at tage et par billeder af dig, hvis jeg må. Du har beskrevet dels dit barndomshjem på landet, og det var meget spændende for mig at læse om avispapiret på væggen i et brændeskur og brættet med hullet i midten, hvor din søster kunne sidde og vente på dig.

Så vil jeg sige, at mine barndomsoplevelser – selv om de geografisk var noget nærmere København, så var det nøjagtigt det samme, rent bortset fra, at der var et pindsvin, der sædvanligvis gik i hi nede under lokumstønden, så hvis man var lidt overtroisk og kom for set ud og op på brættet, så kunne man godt føle, at der var både hekse og trolde, der puslede omkring dernede, når det her pindsvin rørte på sig. Ja, det var meget hyggeligt, men der var også i øvrigt lange perioder, hvor jeg måtte tømme det, og det var mindre hyggeligt og lugtede mindre godt.

Men Irene, når nu du får polio som 2½-årig ude på landet i de kår, som I havde, og dine forældre har sikkert ikke været synderligt forberedt på den episode. Kan du huske, hvordan I kom i forbindelse med behandlingsapparatet. Altså, du blev jo indlagt med lammelser på sygehuset.

Det var den lokale læge vi havde, dr. Hardt, og jeg tror, at han vidste og var allerede klar over, hvad det var. Jeg tror nok, at det var i efteråret 52, således har jeg i hvert fald forstået det. Det var ikke om sommeren i 52, så man har jo haft eller været klar over, at der har været gang i polioen ...? så jeg tror, man var opmærksom på, at det var det, der var i vejen.

Grunden til, at jeg stiller lige netop det spørgsmål er, at der i en af Samfundet i Hjemmet for Vanføres film er en situation, hvor der kommer en repræsentant fra Samfundet og Hjemmet for Vanføre og banker på døren til et hjem, hvor der er et polioramt barn, og der gøres rede for, at vedkommende skal argumentere for, at barnet kommer på Samfund og Hjemmet for Vanføre for at få en skolegang, netop det du nævner, at det var dér at chancen var, men i dit tilfælde, så er det altså noget lægen har været bekendt med.

Ja, men i første omgang, hvor jeg så kommer videre til Holbæk Sygehus, og derfra - så tror jeg -, at Hornbæk Kurbad når at blive indviet. Det gør det i starten af 53, gør det ikke?

Jo, det gør det inden årets udgang. Jeg tror oven i købet, det var i oktober 52. Det er meget tidligt, og det kan vi så i øvrigt forholdsvis let se på filmen.

Men i hvert fald, så tror jeg, at det ene tog det andet. Holbæk har så været opmærksom på, at Hornbæk blev træningssted, og at jeg så blev sendt videre dertil. Jeg kan slet ikke huske, at jeg har været hjemme i mellemtiden mellem Holbæk og Hornbæk. Det har jeg ikke haft indtryk af i hvert fald.

Hvordan oplevede du at komme til Hornbæk?

Jeg var jo kun 2½ år. Det kan jeg slet ikke huske.

Du kan slet ikke huske noget?

Nej, jeg var så heldig, at samtidig med at det blev oprettet, da havde jeg en morbroder, som blev ansat som portør, og jeg havde en onkel, min mosters mand, som også blev ansat som plejer. Så på den måde var jeg jo forgyldt.

Ja, du har været et englebarn der.

Ja, jeg blev forkælet. Det gjorde jeg. Jeg ved jo så, at min far og mor boede i et meget indremissionsk samfund, og jeg har i hvert fald hørt, at da jeg så fik polio blussede det rigtigt op igen. De oplevede lidt, at det var Guds straf. Det er så noget min søster har fortalt mig, at de begyndte meget mere, end de havde gjort ...? Det har jeg ikke oplevet på den måde andet, end at jeg kan huske, at vi bad ikke sådan bordbøn - på den måde -, men de har altid været troende, eller hvad skal jeg sige.

OK, det har været sådan et rigtigt kristent miljø?

Det har været meget kristent. Det har været meget kristen, meget sort, meget af det sorte. Det var ikke den lyse glæde. Det var en straffende Gud, der straffede dem på den måde. Det var sådan de oplevede det.

Det har jeg jo oplevet i andre situationer, hvor det har været en stor belastning for handicappede børn, at deres forældre har tillagt det en sådan særlig betydning, bl.a. også, at forældre har modsat sig visse former for aflastende foranstaltninger. Børnene skulle lide den straf, som Vorherre nu havde bestemt.

Sådan har jeg ikke oplevet det, ikke på den måde.

Det har du slet ikke oplevet?

Nej ikke på den måde. Jeg tror mere, at det gik på dem selv. Jeg ved ikke så meget i detaljer. Det klingede også lidt af gennem årene. Min mor er jo ...? men hun er da religiøs. Hun lytter til ...? med salmebogen og sådan på den måde, men jeg har ikke oplevet, at det var mig.

Det var ikke dig, der var anledning til det?

Nej, det har jeg ikke oplevet. Altså, jeg har oplevet, at man tit har sagt, at jeg var fraværende. Sådan har jeg oplevet det. At jeg vidste, at de savnede mig, og jeg vidste, at når jeg kom hjem, så var de glade, når de så mig og min søster hun siger, at jeg var den fraværende ...? eller, hvad skal man sige ...? Fraværende...?, som dem, der var fraværende.

Nej det kender jeg også udmærket. Men når du så fremhæver netop den fornemmelse, så må det jo også være fordi, du har gjort dig den overvejelse, om nu du var elsket, og har fået bekræftet det.

Ja det er rigtig nok.

Du har måske i virkeligheden haft den opfattelse, at du var ikke helt ligeså god, ligeså meget værd, som de andre og så skulle bekræfte det?

Det har jeg ikke tænkt på, men det kan godt være.

Nej, der kunne godt være den sammenhæng ikke?

Det har jeg ikke tænkt på, men det kan godt være. Det har i hvert fald altid været min fornemmelse, at de savnede mig derhjemme.

Når nu man kommer ind ad døren og møder dig, så registrerer man med det samme, at du er denne her livsglade, livsbekræftende type, alene den måde du snakker med folk på, og hvis man har haft meget omgang med handicappede, så vil man jo opleve, at sådan er der nogle der er, og der er nogen der bestemt ikke er det. Der er nogle, der føler, at de må beklage sig over deres skæbne og ligesom bliver lidt tunge i det i deres omgang med mennesker.

Hvordan er din oplevelse af de folk, du har været sammen med på barneskolen, og hvor du jo har haft din omgang meget?

Mener du i forhold til det at være bitter.

Ja.

Det tror jeg, at jeg har oplevet ligesom du gør, at jeg har været mægtig god til at sortere alt det negative fra. Jeg tror da, at jeg har et sind, der er sådan ret positivt betinget, og der kan jeg da huske, at der var altid nogen på barneskolen (der var vi jo på hver stue. Der lå vi i 3 afdelinger, hvor der var de små og mellemhold og de store. Der var vi jo meget forskellige, men der var nogen altid ...? Det er sådan en ting jeg kan sige, jeg har arbejdet med, da jeg blev voksen,? Jeg har gjort meget, hvad der sådan, ja hvad der skulle gøres og forsøgt at undgå at så splid og undgå at få skæld ud og undgå...? Derfor har jeg altid været sådan tilpasset, og det har jeg måttet kæmpe med som voksen, synes jeg. At komme ud af det mønster med, at det er også i orden, at jeg siger, hvad jeg mener. Det er også i orden, at jeg ikke altid...? Jeg synes, at jeg har? Jeg tror, det er en del af det, der har formet min opvækst....?

Du var på barneskolen på Esplanaden. Der havde du jo dels personale omkring dig, som skulle sørge for, at du kom i seng. Du havde personale omkring dig, når du skulle spise. Du havde personale omkring dig, når du skulle undervises. Er der nogen fra det personale, der har gjort et særligt indtryk på dig, som du - ja, men hende husker jeg sådan og sådan?

Ja, så er det jo så trist, at man tit husker de dårlige ting.

Ja, men kom bare med det.

Jeg kan huske, at pædagogisk indlevelse og pædagogisk viden, det tror jeg altså ikke, det sådan bar præg af. Jeg ved ikke rigtig, hvad de var uddannede til, om de var barnepræster eller hvad pokker de var, dem som passede os. Men der var i hvert fald på et tidspunkt en leder, der hed Groftved - frøken Groftved...?

Nej, det er en historie, der handler om, at vi havde som opgave, at de børn der var der, skiftedes til at pudse sko, og skiftedes til at sortere vasketøj. Jeg hadede det vasketøj fordi det var jo sådan, at vi fik jo kun skiftet tøj én gang om...? og at sortere det vasketøj – underbukser og jeg ved ikke hvad. Der var jo så meget. Vi sad med et bjerg af vasketøj og så at sidde midt i den der stank. Der var jo numre bag på alt tøjet, som hørte til ens eget – hver havde sit eget nummer. Hvis der var noget i bukserne, så kunne alle jo se, hvem der havde gjort det.

Så var der en eller anden situation - og hvad der er sket, det ved jeg ikke - men i hvert fald var der blevet trukket et par underbukser ud i toilettet, som var stoppet, og hvordan finder man ud af, hvem der har gjort det. Det gjorde frøken Groftved? på den måde, at hun stillede os op på en lang række, og så skulle vi én for én kigge ned i toilettet og gå om bag i rækken igen, og så skulle den næste gå hen og kigge ned. Så troede hun jo, at der var en der meldte sig. Jeg kan ikke huske, at der var nogen der gjorde det. Jeg kan bare huske det. Og så det andet med at pudse sko, det var således, at vi sad med bjerge af sko, og vi var jo 20 – 25 børn. Nogle af skoene var på hele stativer, og nogle var på halve stativer og nogle var på proteser.

Altså sådan polioskinner, der så var nittet på?

Man sad jo med et helt ben plus sko og proteser, hvor skoen var på. Vi jonglerede jo rundt med alt det der og skulle pudse. Jeg har sådan et traume med det der med sko. Der skal meget til før jeg finder en skosvæрте frem, fordi jeg synes, at bare lugten af det. Ja, men nej!

Så havde jeg også nogle oplevelser med nogen, som havde aftenvagter. Jeg kan huske, at vi var kommet ind på mellemholdet. Der har vi så været omkring 9 år. Vi var små, fra vi 7 til 9 år, og når man var 9 år, så måtte man være lidt længere oppe, så vækkede vi ikke alle de andre. Alle der var små kom i seng på sammen tid, og alle, der var på mellemholdet måtte være oppe til halvni-ni. Der var jo natskinner og alt muligt andet.

Vi var gået til ro og lyset var slukket og lige pludselig kommer de dér aftenvagter ind og tænder lyset, og så kigger de under dynerne og sengene...? Og så spurgte vi, "hvad er det I kigger efter". De kiggede efter fyraften, og så "god nat igen". Var det ikke bindegalt? Folk var jo begyndt at rejse sig op og troede, at det var morgen og gik hen og hentede tandkrus, og jeg kan da huske, hvordan jeg engang tog natskinnerne af og begyndte – man har jo nogle systemer med at rejse sig op.

Var det ikke snarere, fordi de, ville vi se om der var nogle drenge, der havde sneget sig ind?

Jeg tror ikke, det var drengene, der var ...?

Der var jo meget forskrækkelse omkring, hvad der kunne ske.

Ja, og vi piger havde jo også meget pillen med hinanden. Det havde vi. Vi kom op i sengen til hinanden og pillede. Da vi var små, der havde vi et system. Der var altid én

fra de store, der havde én bestemt at gå ind til Jeg kan huske, at da jeg så kom ind på mellemholdet, så havde jeg én, som jeg kom ind til.

Det har så været noget af det her engelske kostskolesystem åbenbart?

Ja, jeg tror det. Man beskytter hinanden og passer lidt på hinanden. Men jeg tror ikke det var organiseret. Det var sådan noget, der opstod spontant.

Men tilladt?

Ja.

Det er meget sandsynligt.

Man må så sige, at det personale og de forhold vi havde ...? Bag ved den ...? Altså, man skulle igennem den, og så kom man ind i værelset, og det var så en ...?, der havde et værelse dér. Når hun skulle på toilettet, og når hun skulle på badeværelset, så skulle hun igennem der og ud på en gang.?

Selv frøken Groftved?, der var afdelingsleder, havde ikke særlig spændende forhold.

Der er nok også mange af dem, der har været der af mere eller mindre idealistiske grunde.

De har ikke haft så mange andre muligheder.

Nej det er rigtigt.

Der er en anden af de interviewene, jeg har snakket med, der netop bruger vendingen, at det var sådan lidt mislykkede døtre af bedre familie.

.....

Båndet vendes

I undervisningen...??(Her mangler vist noget)

En dag Ole og jeg var i København, hvor vi gik en tur omkring i porten, og der har jeg jo ikke været i ...? Det var overvældende at se det igen? Der mødte jeg en pige i gården, og hende spurgte jeg så om ...? ,og det havde hun. Det var noget med at konservere .

Konservatorskolen har lejet det meste af bygningen.

Hun havde så nogle dertil, og de brugte den nu som frokoststue. Så kom vi op og så det. Åh! Jeg synes jo den var så stor, dengang da jeg var sådan en lille bitte en. Men jeg kan godt huske den fantastiske ...?, hvordan jeg ...? hoolahopringene. Åh! Jeg ville så gerne hoola-hoppe, men med to stokke, kan man altså ikke hoola-hoppe, og så står (stod?) man med én stok op i væggen og prøver at hoola-hoppe. Vi legede jo deroppe.

Det er jo også fuldstændig overraskende, når man ser billeder, hvordan børnene - og der har vi jo billeder helt tilbage fra "Børnely"-, hvordan de legede, og det var helt fantastisk, hvad de kunne med deres skinner.

Man brugte vel bare alt, hvad man havde?

Ja, ja. Det gjorde man.

Jeg tror nok, at jeg sendte dig det ene af de billeder, jeg har. Det er så skolebilledet, som er taget oppe på taget.

Ja, og det er dig som 11-årig, så det er omkring 19...?

Så kom jeg også til at tænke på, at oppe i min seng, der var et billede. Jeg lå, og kikkede ud mod vinduet. På højre side var der et billede af Handelsbanken, hvor der stod "Lad dine penge yngle". Det har jeg levet med – sloganet! Jeg kan lige så tydeligt huske de små kylleryller eller ællinger, som gik og var rundt om deres mor. "Lad dine penge yngle"

Ja, men det er jo nok en eller anden reminiscens fra den forholdsvis store ubevægelighed, der var fremherskende. I var jo kolossalt meget, lige nøjagtigt inden for nogle få kvadratmeter i det her hus, fordi der havde man sit sted.

Vi havde en sekretær ude på Ortopædigst Hospital, som også var poliopige, men født i 1925. Hun var jo så kommet godt op i alderen. Det var stadigvæk, medens vi havde kollegium derude, og så siger hun: "Kan jeg ikke komme med derud". Hun var stærkt

gangbesværet. Jo, jo, det var da udmærket. Og så siger hun: Jeg vil gerne se på den og den stue, og det var så netop én af kollegiestuerne. Der gik vi så ind og så kiggede hun op "den er der endnu". Så siger jeg, hvad er der endnu? Altså, nu er vi tilbage i ...? hun har jo været i pensionsalderen på det tidspunkt. Så siger hun: Her på denne stue, var der klinikstue. Man blev opereret og kørt her ind. Her lå jeg i ¾ år og kiggede på en plet i loftet. Hele mit liv, det var den plet i loftet. Hvad den kunne være, hvor den kom fra, hvilken symbolsk betydning den havde osv., og den er der endnu. Jeg glemmer aldrig den plet, men tænk sig ...? Det var den ene side af sagen, men så tænk også på, at sådan en plet, er stort set et år af hendes liv. Så det var jo store oplevelser man havde.

Ja, men jeg tænker på skolen, som en god periode. En god tid. Det var der vi gik op, og jeg tror, det var der vi havde hjerteligheden. Jeg synes ikke, at personalet var særligt hjertelige. Det var ikke nogen vi kom til, hvis vi var kede af det.

Det er også min oplevelse ved at se på det rent historisk, at der har kun været ganske få – der har været én afdelingsleder i unge pigers afdeling, som jeg ser på billeder sammen med pigerne, men det er også en undtagelse. Ellers ser man dem ikke fotograferet, i hvert fald ikke i noget, der minder om noget.

I havde statuen eller busten stående nede i haveanlægget ikke? Det var vel i de år haven blev lagt om, så vidt jeg husker.

Du kan slet ikke huske haven?

Nej, da jeg så den her for et par år siden - jeg aldrig vidst, at der var en have deromme. Gad vide om den var der på det tidspunkt.

Nej det er muligt, at den er lavet lidt senere. Jeg ved ikke, hvor hurtigt renoveringen af haven gik for sig. Under krigen var hele gården fyldt op med tørveskure og alt muligt andet. Det var nødvendigt at have oplagringspladser. Efter krigen, det har nok været i 49, begyndte man at renovere hele haveanlægget, og fik det der meget smukke haveanlæg.

Ja, det er jo virkelig meget flot.

Når vi var ude, var det jo for at gå tur, så gik vi i samlet flok ned på Langelinie og i samlet flok op til Dronningen og hilste?...? på – eller Kongen, når han havde fødselsdag. Det var sådan fast. Det kan jeg altid huske, at vi var nede for at vinke. Og på Langelinie, var vi jo også tit og i anlægget ved Gefionspringvandet. Der er sådan et lille anlæg lige overfor. Og kastellet gik vi ned til og altid i samlet flok. Vi var altid

sådan – samme tophue bare i forskellige farve, samme halstørklæde i forskellige farver. Alle modellerne var de samme, så på den måde var vi jo ens..

Det er jo så meget sagt.

Nå, ja men udadtil lignede vi hinanden i påklædningen. Ellers var det jo sådan med tøjet, at vi arvede det fra hinanden. Hver sommer, når vi skulle have sommertøjet frem, så var det jo – åh, nu var man blevet for tyk eller for høj – eller for stor. Så var det sådan, at nogle af de andre arvede det, man var vokset fra. Hvis man så ikke havde nok tøj, så kom man ind i Daels Varehus – også i samlet flok, hvor vi så skulle ind og have tøj, og fik prøvet og fik så nyt tøj på den måde. Det var ikke noget min far og mor betalte.

Nej, det tror jeg heller ikke. Det hørte med til opholdet.

Jeg har altid været bange for ikke at have penge nok. Jeg har aldrig brugt vildt mange penge. Har jeg penge – jeg kan godt bruge dem - men jeg er altid påpasselig med, at jeg *har* penge. Jeg tror, at det har noget at gøre med, at jeg aldrig havde penge mellem hænderne. Altså, manglede vi tandpasta ude på Geelsgård gik vi ind i et depot, tog en pakke tandpasta eller tandbørste og sæbe. Alt sådan noget, det anede jeg bare ikke, hvad kostede...??

Var det derfor du overvejede om du skulle være socialrådgiver, og have med andres penge at gøre?

Jeg har sådan et eller andet med – Ole har grinet af mig mange gange – fordi jeg var jo på revalidering så i forhold til dem, der fik SU, fik jeg jo mere ud af det pr. måned. Jeg var stadigvæk på den gamle ordning før man begyndte ...?. I hvert fald, jeg fik jeg jo betalt min husleje, og jeg fik betalt skolebøger og ophold, og så fik jeg jo også et eller andet beløb i lommepenge til kosten. Og da jeg blev færdig og skulle have mit første job, faldt alt det der jo væk med husleje osv. Jeg var så bange for, at jeg ikke havde penge nok. Jeg troede simpelthen ikke, at det kunne strække med en løn, og det har Ole grinet af, rigtig, rigtig mange gange.

Hvor blev den revalidering administreret?

Var detovre hos Plombech? på Hans Knudsens Plads

Var det ikke i stueetagen på kollektivet i nr. 1A ?????? her føres en samtale lidt frem og tilbage om, hvorfra revalideringen blev administreret.

Det var den afdeling, der hed Social Central Service.

Du boede også i kollektivet i en periode. Hvor mange år var det?

Under et år tror jeg.

Det var du ikke glad for?

Nej jeg synes det var snævert. Når man kom ind, så sad de samme mennesker og kiggede nede ved indgangsdøren. De sad der om morgenen, og de sad der om aftenen. Det virkede som et liv, der var trist og indholdsløst. Nu var det jo oppe på 10. etage, hvor der var nogle meget små kollegieværelse, de var meget, meget små, og så skulle man jo ned at spise, og det var tvungent. Også for dem, der boede der. Jeg kan huske maden....? Jeg var færdig med den del af mit liv på det tidspunkt. Da var jeg begyndt at komme ud blandt ikke-handicappede og blev sat tilbage igen.

Nu må du forstå, hvis du har oplevet Kollektivhuset igennem en årrække, som jeg har, men ikke sammenhængende men ved at komme der med mellemrum, så ville du også kunnet have oplevet, at det ikke har været godt for folk at bo der. Det har jo været et spørgsmål om flere og flere bajere, tomme flasker og dårlig kost med sådan noget fast food, og Kollektivhuset har ikke været nogen god ide.

Det var vel startet med 1/3 del handicappede sammen med andre folk.

Det var meningen, at der skulle være dels 1/3 handicappede, 1/3 ikke-handicappede og 1/3 af arealet optaget af f. eks socialkontorer. Men det blev meget hurtigt snævert. Man følte næsten, når man kom ind, at væggene klemte sammen om én. Det er jo så også selve arkitekturen.

Det har du også følt?

Ja, til trods for, at jeg ikke har boet der. Men jeg kan i øvrigt sige, at det har været brugt ...? til indkvartering af udenlandske studerende, hvor det har været grelt?... at de rejste hjem ... at de blev dårligt behandlet ved den indkvartering. Det har så været en sammenhæng imellem bl.a. ...? blev sat sammen. Det går jo slet ikke, men man skal være meget naiv ved at tro ...?

Hvordan er det nu?

Det er stadigvæk kollektivhus.

Er det stadigvæk handicappede og ikke-handicappede der bor der?

Ja der er vist ikke meget andet. OK, der er da gjort noget ved det. Der er sat nye altaner op og noget glas foran osv.. Selve miljøet er mislykket.

Sådan tror jeg, det er, hver gang man laver noget. Det er aldrig sundt ligegyldigt, hvilken gruppe man propper sammen.

Det har du ret i. Det fik du så prøvet. Så frigjorde du dig også med uddannelsesønsker, hvor du ikke rigtig rettede dig ind efter, hvad man sagde du skulle, eller, hvad du egnede dig til.

Det tænker jeg på som nogle drøje år. Jeg skulle nok blive det jeg gerne ville. Jeg kunne godt se fornuften i det de sagde. Jeg følte, at de skulle kæmpe meget for at sige, at det kunne min fysik ikke holde til. Jeg prøvede at gøre meget ud af, at jeg hellere ville have det godt i en kort periode end have det skidt i en lang periode. Det blev ligesom det, jeg gik efter. Jeg havde en god socialrådgiver – det må jeg sige. Jeg ?...med ham, men han støttede mig. Jeg skulle argumentere hårdt og godt, men han sagde Okay. Du får en chance mere. Der gik jo så nogle år før jeg kom ind på ergoterapeutskolen. Det var også nogle gode år, hvor jeg så fik prøvet forskellige ting, men det var mig selv, der fandt de steder jeg ville være.

Hvor holdt den socialrådgiver til?

Ja, det er det jeg mener ...?

Jamen det har så været i Central Social Service.

En af grundene til den behandling, og den oplevelse, du har haft, kan jeg jo så fortælle dig, at når man sad og administrerede disse penge fra Socialministeriet og revalideringen og rådgivningen omkring revalideringen, at hvis tingene så ikke lykkedes, og en elev vendte tilbage, fordi det var mislykket, så fik den, der havde det administrative ansvar for at have bevilget denne her revalidering - det var jo noget, der skulle bevilges i hvert enkelt tilfælde - en Næse, fordi det var jo at rutte med Statens penge. Det var jo en af de ting, som gjorde, at da først det statslige system kom ind i billedet efter socialreformen i 19..? trods alt størstedelen af Samfundet og Hjemmet for Vanføres periode lå fra 1872 til 1933. Det var trods alt en lang periode, og det blev den længste periode i deres eksistens...? statslige regler, og så sad de her og hakkede af, hvad man havde fået for pengene. Og se, det var jo en anden filosofi end den Johanne Petersen havde med at gøre handicappede seje og selvstændige og lade dem slås, så der var en forklaring på det. Selv jeg har jo siddet med sådan et

administrativt ansvar i ganske mange år, både i kort tid i det statslige og længere, imedens det var kommunalt støttet. Jeg har fået mange Næser for at man var for large.

Nyt bånd.

Det var jeg ikke klar over, at man blev hakket af, hvis en opgave var løst godt og fik en Næse, hvis den ikke var.

Helt så firkantet var det måske ikke altid, men hvis et revalideringsforløb gik galt, så blev det undersøgt, hvordan kunne det være, hvem har bevilget osv. Der blev rodet op i det, og det var absolut ikke særlig behageligt. Så blev det jo i stigende grad cirkulærebestemt, så man næsten skulle være troldmand og kunne forudse et forløb. Således er statslig administration sædvanligvis.

Som arbejdende ergoterapeut var du på Diakonissestiftelse?

Der var jeg først i et par vikariater, men i min første faste stilling, som jeg fik på området...?, dem havde jeg meget med ?, og på det tidspunkt kunne jeg godt tumle nogle store mænd – faktisk. Og jeg vil også godt prøve at beskrive, at jeg aldrig har gjort noget, jeg ikke vidste jeg kunne magte. Jeg har aldrig fået en til at rejse sig op, som jeg vidste ikke kunne gøre det. Der er aldrig nogen der er faldet for mig, aldrig nogen, der er faldet ud af en seng eller ud af en stol. Jeg har vidst, hvad jeg har kunnet, og jeg har vidst alt, hvad jeg skulle have hjælp til. Jeg har fundet nogle måder, hvor jeg så har kunnet sige, jamen, hvis vi så går hen her, og så rejser du dig op ved (i)? sengen. Det var måske ikke alle, der havde fundet på at gøre det, men jeg fandt så nogle måder ...? Det var meget fysisk arbejde. Det har været meget, meget fysisk. Jeg har haft mange, mange patienter i bad og påklædning og på toiletter. Det kunne jeg godt dengang. Det ville jeg ikke kunne mere.

Nu sidder jeg så og får den tanke, at der jo uomtvistelig er en sammenhæng imellem dit eget handicap og ergoterapeutens funktion. Tror du, at du har valgt ergoterapi som fag på grund af din egen situation?

Ja, det tror jeg.

Så er vi i virkeligheden et lille smut inde i den der tankegang, som jeg luftede omkring succesen, nemlig at det ville blive ekstra motiverende for en handicappet at bevise sin egen styrke og at forbedre den. Det er pudsigt, at hvis vi ser på de beskyttede værksteder, der findes for forskellige grupper af handicappede, altså hvor der er behov for en særlig beskyttet arbejdsplads at fysisk handicappede har meget

ofte noget med værksteder at gøre, hvor man laver nogle hjælpemidler, hvor man f.eks sætter rustspænde på rivejern.

Ja, så man kan gøre noget praktisk.

Ja, så i det hele taget på den måde sige, hvad kan jeg bruge det til. Til at åbne en mælkekarton osv. Osv.

Det kunne jo så være mere eller mindre tilfældigt, men hvis man så går ud og kigger på de værksteder, der er for mentalt handicappede. Der laver man puslespil, hvor man kan kigge på tal og lære tallene og tilsvarende, når man laver træværk, så er det med et pædagogisk tilsnit på et meget lavt niveau, hvor man kan sige, at det egner sig, og det er motiverende for den mentalt handicappede at arbejde med det. Der kan i hvert fald godt være en forbindelse til det.

Jo, det tro jeg også. I hvert fald på Geelsgård havde jeg ergoterapi. Det syntes jeg jo var rigtig spændende??? Jeg har altid godt kunne lide at strikke og sy. Jeg har godt kunne lide alt muligt af sådanne ting. Det var vel også en af delene i det, at jeg synes det var sjovt at kunne kombinere den del med et handicap. Det tror jeg, jeg syntes var sjovt.

Det har du jo så også mere eller mindre gjort til en delvis næringsvej ved at handle med tingene.

Jo, det er så noget andet.

Deltage på markeder?

Jo, det var fordi, jeg var ved at blive kvalt i alle de ting jeg havde lavet. Jeg laver næsten altid noget. Ja, så tænkte jeg på at, måske var der nogle ting, jeg kunne sælge. Det udviklede sig bare. Jeg tror også at det omkring at blive bekræftet betyder noget. Mange, mange patienter har jo set os. Jamen, hvis *hun* kan gøre det, - så på den måde har jeg også været katalysator for, at nogen har kunnet gøre mere, end de måske ville have gjort. Det er der mange, der har sagt til mig. De har sagt, "at da jeg så dig, så tænkte jeg, nej det kan jeg ikke være bekendt at sige, at jeg ikke kan".

Den del af filosofien har Hans Knudsen ?? også i fundats...? Også i fundatsen i Samfundet for hjemmet for Vanføre...? Han forpligtede dem, der blev medlemmer af denne forening til, at de skulle undlade at gå ind på sådan nogle større ...? og gå ind på nogle roller med at acceptere, at folk ikke kunne dyrke, hvad de kunne...?, og det at folk begrundede deres manglende evne til dit eller dat med deres handicap, skulle

man være yderst forsigtig med. Det er så også den del af filosofien, som Johanne Petersen, da hun startede - selv som handicappet -, hvor hun sagde, at hun ville have handicappede mennesker til at hjælpe. Hun startede med i sit eget hjem at uddanne to enarmede kvinder i syning. Dem gjorde hun så til instruktører, og der står vi så i den samme situation, som den du nævner. Der var jo ikke nogen enarmede piger, der kunne komme til de her enarmede og sige: "det kan jeg ikke". Nå, kan du ikke.

Så må du være dum eller hvad?

Og hun rendte jo byen rundt for at finde et lærested. Hun var kommet i forbindelse med en ung mand, der som læredreng havde fået ødelagt begge hænder, i den forstand, at han havde fået nogle finger snittet af i en ...maskine. Begge hans hænder var i hvert fald maltrakterede. Hun fik ham sat i lære hos en privat billedskærmester. Han blev så sat som instruktør på et billedskærerværksted, og billedskærerværksteder, er et af de af værksteder, der har haft allerstørst succes. Bindesbøll, den berømte arkitekt, kunstner, han har skrevet om det i forbindelse med restaureringen af en herregård. Der havde han fået de der elever til at lave det. Billedskærerarbejdet på kongeskibet Dannebrog er lavet af ham og eleverne. Og det der med, at det er handicappede, der laver det, og det skal være top. Det er sådan en del af hele filosofien. Det er så let at sige det kan jeg ikke. Det er så let at sige, det kan du ikke. Det er næsten det værste af det, når forældre siger, at det kan du ikke – husk på.

Det er også med i den film om Hornbæk. Der gælder det jo også om, at hele hverdagen den går jo med at du skal og du skal.

Du spurgte i starten om jeg kunne huske, hvordan hverdagen var. Jeg kan huske, at vi trænede og trænede. Vi lærte jo at falde og rejse os op, falde og rejse os op. Jeg kan jo falde nu uden overhovedet at slå mig. Nu på mine gamle dage, kan jeg godt begynde at slå mig, men før i tiden kunne jeg bare rejse mig op uden problemer. Vi kunne det på rygraden.

Et af husets gode støtter og venner Arne Melchior, senere minister. Ham har jeg noget forbindelse med, og det havde jeg allerede også derude, fordi han altid har været interesseret i handicapsagen. Han optrådte sammen med sin kone som frivillig hjælper til jul osv., og har holdt studiekredse med oplæsning for eleverne. Jeg spurgte ham engang, hvorfor han havde støttet – om han havde nogen særlig anledning til at støtte og hjælpe i Samfundet og Hjemmet for Vanføre. Ja, han var nygift og havde lige fået en pige, som han lå og legede med på gulvet. Jeg ved ikke om det var ved den lejlighed det skete, men der skete i hvert fald det, han fik sådan en

...? ryggen, så han kunne stort set ikke bevæge sig. Han kunne ikke lege med sin lille pige. Han henvendte sig så på Ortopædigst Hospital, og der ville de jo, naturen tro, operere ham. Det var han meget lurvet ved, og han spurgte, om man ikke kunne gøre noget andet. Så sagde overlægen på Ortopædigst Hospital, at ude på Esplanaden, der var de startet med en ny slags gymnastik, noget strækgymnastik og strækkeøvelser. Det kunne han da godt prøve, men det var jo sådan med – hvis du er bange for kniven. Men der skete jo mange ulykker med de der knive, ikke. Så fik han adressen, og så tog han ud og meldte, at han kom fra Ortopædigst Hospital. De havde sagt, at han kunne få nogle strækøvelser og blive strukket. Man havde vist også noget man kunne lægge folk i og trække dem længere. Det var så hovedsagelig gulvøvelser. Han sagde, at han var jo noget skeptisk, da han begyndte at deltage i de her gulvøvelser. Han sagde, at da der var gået en time, da var han simpelthen overbevist om, at det var jordens lykkeligste...? Der blev af den ene efter den anden vanføre udført gode øvelser med vittigheder. Pas nu på din højre arm ikke!, og hele det der drilleri. Hvor fanden har du gjort af din arm mand. Men han sagde, at det var en så lys og god stemning, og så hjalp det. Men da han havde været ude for det – så var der gået en 10-12 år – så fik han et tilbagefald. Så kom han ud igen og på bare få timer, så var ryggen i orden. Han sagde, at ham og hans kone, de var simpelthen faldet for miljøet. Det var så dejligt et miljø, og siden hen havde han jo så holdt ved. Han har også været til stor hjælp for mig, når jeg skulle have nogle tips om, hvor jeg skulle henvende mig for at få medvind i det politiske. Han var hovedtaler på en af vores generalforsamlinger. Det er jo så én af de ting som også er pudsige, fordi man kunne godt have forestillet sig, at den stemning ville blive omplantet til Kollektivhuset, men det skete ikke.

Men der var vel ikke andre steder.

Jo, der var nogen.

Var der det?

Ja, der var en del. Der har også siddet nogle få? Der var nogle stykker, men på en eller anden måde passede det ikke ind.

Nej det miljø var der ikke. Det humoristiske og sjove og drillende. Nej, det var der ikke.

Det kan man så undre sig over.

Så har jeg i øvrigt også gjort den iagttagelse (det er ud fra noget statistisk materiale jeg udtaler mig), at unge mennesker, der har boet i handicaphuset i Kollektivhuset

havde været sværere at revalidere, og med sværere at revalidere mener jeg, været mere optaget af deres handicap, end at komme ud af det. Det er også det Hans Knudsen siger : sygelig omsorg for sig selv og sit handicap, forbander han. Nej. Det skal kunne tages. Hans Knudsen opfatter det jo som, at man svigtede...? over for Vorherre, fordi det er Vorherre, der har givet én handicappet og så er man også forpligtet til at få det bedste ud af det. Det er jo så en religiøs betragtning. Men den lidt lysere, livsbekræftende tankegang er jo – ja, jeg er jo nødt til at regne med det her, så må jeg jo få det bedste ud af det.

Jeg oplever da, at jo mere jeg er sammen med ikke-handicappede jo mindre ...? at være handicappet. Jeg kommer i tanke om, hvor meget bevidst jeg var om mit handicap. Jeg var det i nogle situationer, men i hverdagen og herhjemme, nej. Det går mig da på, når et eller andet bliver for besværligt ellers – jeg tænker jo ikke sådan på det. Det er sådan jeg fungerer, og sådan er det, og der synes jeg, at hvis du hele tiden er sammen med handicappede, så bliver du ...? at se på nogen, som heller ikke kan på samme måde. Jeg bliver træt af det. Jeg bliver ...? Jeg gider godt, når det er fagligt og det er mit arbejde, så er jeg på, og så vil jeg meget gerne være med til at gøre noget godt men jeg orker ikke sådan nogen der øh – det orker jeg ikke.

Jeg har også sådan noget med, at jeg kan lugte en neurotiker på lang afstand. Jeg får sådan enÅh, puh, hvor er det slemt, og nej hvor er det. – Det duer jeg bare ikke til. Jeg tror, jeg er opdraget til alt for meget med at – kom så videre.

Hvis jeg nu siger til dig, at hvis du har et synligt handicap - og det skal være et synligt handicap – har du en indlagt mulighed for at sige, men jeg vil sætte mig ned og have det rart, og jeg gider sgu ikke gøre noget. Det kan du jo forholdsvis let gøre, hvis du har et handicap, som gør at? Har du truffet den holdning?

Jeg kan ikke huske det.

Det er vel formentlig, fordi du kun har omgåedes dem, der ville noget.

Jeg kan ikke huske, at vi sådan ...? der var lagt planer for os. Det var ligesom ånden, også på Geelsgård, at kom så – vi skal videre. I skal ud at gøre noget. I kan godt, og I er gode nok. Vi havde en lærer ... Stockholm. Ham har du sikkert hørt om.

Ja, han er lige død.

Han har betydet så meget for mig . Han blev ved med at sige. I skal være dobbelt så gode til alt, hvad I gør, fordi det er den måde I bliver anerkendt på. Det er jo rigtig

nok. Et eller andet sted, skal du jo bare hele tiden hive dig op over normen, for at bryde igennem. Det er ikke forkert at sige. Det tror jeg ikke, det er.

Nej, man kan jo så diskutere, om det lige er dobbelt så god, man skal være, men i hvert fald er det noget med at I må kun rette tankerne imod det I skal gøre, og det I kan gøre.

Og ikke gøre noget dumt. Ikke gøre noget, som man kan blive husket på. "Puh, hvad er det for noget dumt - hun er da en kedelig person". Altså, man skal vise det bedste i mennesket. Sådan opfattede jeg i hvert fald, det han sagde, at I skal være rigtig dygtige.

Ja, og det er vel også utvivlsomt den rigtige indstilling, og han har jo virket der som pædagog og skulle lære jer den indstilling. Der tror jeg, at man som ung handicappet havde slået sig ned i Kollektivhuset og sad der. Så var det et miljø, der ville trække én væk fra den filosofi. Her kan man sige, at der ville den jo formentlig decideret have været skadelig.

Er der så nogen risiko ved det? Det indebærer jo nogen fare. Man sagde om H.C. Sejerup. Han var blind og han var forsorgschef, meget markant og drøngodt begavet. Jeg har hørt de udtalelser om ham, at han desværre var så dygtig, fungerede så godt, langt bedre end gennemsnittet af topembedsmænd, at folk fik jo denne her - Nå, ja, men når han kan, så kan de andre vel også. Så for omgivelserne blev det jo til "Jamen vi kan jo se, hvad Sejerup kan", hvorfor kan blinde bare ikke! Altså den korte vej til en konklusion.

Jeg synes ikke, at jeg har oplevet det.

Der har været forskellige holdninger.

I 1899 havde man et enormt skolemøde. Der deltog Johanne Petersen med elevarbejder fra...? Der var så døvesagen, blindesagen og åndssvagesagen med. Også til det her skolemøde. Man havde kastet sig over Johanne Petersen og hendes udstilling af møbler med bemærkningen, at det var da fuldstændigt tåbeligt at lave sådan noget, flot noget, fordi det kunne man jo aldrig sælge. Det kunne man jo så. Det var jo heller ikke det, at man ikke kunne sælge det - sådan som jeg læser det i hvert fald. Det startede nemlig en polemik i Nordisk Tidsskrift fra? Der skrev Johanne Petersen, at der var ingen, der skulle overbevise hende om, at man skulle sætte de handicappede elever til at lave arbejder, der var mindre perfekte og af mindre kvalitet, end det folk med to arme kunne lave. Det var for ikke at ødelægge

deres tro på sig selv. De skulle være stolte over, hvad de kunne lave. Det var bærende for vanføreforsorgen - blev bærende for vanføreforsorgen.

Jeg tænker også på, at sådan synes jeg også, vi blev opdraget til at tro på, at det er godt nok, det du gør, du er god nok. Du øver dig og bliver god. Jeg tror, det er rigtigt, at det er den ånd, der har været, når jeg tænker tilbage på det.

Hvorfor er den så ikke hos blinde og døve.

Er den ikke det?

Det var der ikke dengang. De gik imod hendes opfattelse. Det har en ganske naturlig årsag, så vidt jeg kan finde den. Man skulle jo have støtte. Støtte til handicappede. Det får man jo ved at udstille handicappede. Skal man indsamle til blinde, så skal det jo være fordi blinde er sådan stillede, at de har behov for støtte.

Tror du det er dét.

En anden forklaring.

Så tænker jeg jo på, at da jeg så i 60-erne ...? Der ved vi jo også godt, at arbejdsløsheden dengang var meget lav.

Nu kan man jo bruge alt, hvad man overhovedet kan skrabes sammen, folkepensionister og andre pensionister. Jeg hørte forleden dag, at de havde forslag om, at hvis man var førtidspensionist, så måtte man kun arbejde ...? og hvis man ikke kunne klare det, så fik man sin førtidspension igen. Det er jo, fordi, de vil have alt, hvad der overhovedet kan krybe og gå, og sådan var det også i 60-erne. De kunne jo bruge al den arbejdskraft, der overhovedet kunne støves op. Det tror jeg også var én af grundene til, at man satsede så meget på at vi skulle ud, fordi, der var brug for det. Det hang jo også sammen med Samfundsudviklingen.

Ja, mere eller mindre. Men når vi går tilbage til 1870-erne, 80-erne, da var det ikke på den måde, men holdningen var sandelig den samme. I øvrigt kan jeg sige, at der fra Göteborg kom en forstander for Døvtummeanstalten. Han var i København. Jeg tror det var i 1882 og så værkstederne ude på Esplanaden. Det er altså ...? år efter, at det hele var grundlagt. Han blev fuldstændig fascineret, og tog så tilbage til De forenede Døvtummeinstitutter og forsøgte at indføre den samme holdning. Det gik ikke. 2 år efter kom der en læge, dr. K...? til København, og det var nøjagtigt det samme. Han rejste tilbage til Göteborg, hvor han annoncerede i aviserne og i et personligt netværk efter fysisk handicappede, fordi nu ville han starte et værksted,

der kunne lave det samme. Man havde ikke et værksted for vanføre på det tidspunkt. I løbet af 2 dage havde han samlet over 100 mennesker til et værksted, og der grundlagde man så Vanføreanstalten i Göteborg efter de direkte mønstre. Det kunne lade sig gøre for vanføre. Det kunne ikke lade sig gøre...? Jeg har jo været en hel del ude at rejse for både FN og ...? Den internationale arbejderorganisation eller ...? og lavede revalidering bl.a. på øen Ma...?. og de fik adskillige chok, bl.a. er det en ø på godt 1. million mennesker. De var jo ved at få ...? i Ministeriet, da jeg sagde, at et revalideringinstitut skulle man støtte?

(Høj latter) Det var jo normalt. Der skinnede det jo igennem, at det der med at revalidere folk skal man gøre noget for.

Du skal lige høre. Da vi kom ind på Esplanaden kom (jeg kan tydeligt se hende for mig) en rigtig flot dame. Hendes mand var sømand, og derfor havde hun så meget tid derhjemme. Hver uge gik vi til dans. Det kan man jo så mene om, hvad man vil. Engang om året så havde vi danseopvisning. Der lavede hun kostumer. Hun lavede regissørarbejdet. Hun lavede koreografi. Alt lavede hun. Hun syede samtidig med. Så havde vi ...? Vi sad oppe i et eller andet gymnastiklokale, og hver gang vi knækkede en tråd, så skulle vi give...? til Malmø til jul og handle i Schou Epa, for de penge, som vi havde knækket tråd for.

Hvad årstal har det været?

Det var i hvert fald på Esplanaden. Det har været omkring 1960-61. Men hun har været der, lige fra jeg var lille.

Det er ikke én, der siger mig noget umiddelbart.

Men jeg tænkte bare på, at da nu Arne Melchior har været sådan en person, der er kommet der, og som har betydet og gjort en masse. Jeg tror også, at hun gjorde alt det der frivilligt. Jeg kan også huske alle de ambassadeture vi var på, og ambassaderne og Lions Club...? og sådan nogle biler ...? Så drog vi af sted i en kortège og kørte op til Nordsjælland, hvor der var et stort hus.

Ja, der var jo den årlige store udflugt.

Var det Lions Club, der lavede den.

Nej, det var huset, men de fik jo støtte. De søgte jo støtte alle mulige vegne.

Dagbøger?????

Ja, ja, man lavede jo ret meget af den slags.

Du boede et stykke tid på Strandlyst?

Kunne du ikke have boet lidt længere nede ad gaden.

Ja, hvor Peter Malberg boede på den modsatte side.

Ja, det var jo et fornemt kvarter. Det var jo huse, som en eller anden velhavende fabrikant havde stillet til rådighed...? Den dybere tanke var, at de skulle bruges til piger, der kom galt af sted. Dem kunne man jo ikke have gående ude på Esplanaden. Så måtte man smide dem ud, men så havde man de der villaer, så kunne man, så installere dem der.

Ja, der var 2 af dem

Ja, inden for en relativ kort afstand?

Den sidste af dem forsøgte jeg at få indrettet til kollegium, når den blev ledig. For de var lejet ud i mange år. Det ville jo være et fint sted for elever at bo.

Dem indkvarterede vi derude og så kunne vi så hente dem til værkstederne på Håndværkerskolen. En gang indløb der en klage til kommunalbestyrelsen og fra beboerne på vejen. Denne her lille Strandvejsvej. Den var ...? Jeg tror...? Man påstod, at kørslen ødelagde vejen. Det var simpelthen den sidste meget klare oplevelse af, at de ikke ville have os – ikke på Strandvejsvej. Men I havde formentlig...?

Ja, men jeg kan slet ikke huske noget derfra.

Vi var nødt til at sælge villaen, fordi jeg syntes ikke vi kunne byde eleverne at bo et sted, hvor der var så ...? naboer.

Nu er det jo så psykisk handicappede vores mange naboer, som bor her. Og så ender det jo faktisk med, at vi er så glade for at have dem boende.

Ja, det er rigtigt. Man fik sagen for kommunalbestyrelsen, der henvendte sig til os.

Hvad årstal er vi nu i?

Båndet vendes.

Jeg var konsulent på den Europæiske Socialfond i Grækenland. Grækenland blev jo medlem, og de havde ikke noget socialt system. De fik en masse penge, men de kunne ikke bruge dem, fordi de vidste ikke, hvordan man gjorde. De år, hvor jeg arbejdede dernede fra 82 til 89 – ikke fast – men periodisk og havde sammensat en ...? Der havde man i Athen, lige i udkanten af Athen en vældig stor institution for handicappede piger. Der var en stor mur omkring, men forstanderinden for det her var ...? og hun spurgte, om der var noget, der sådan var faldet mig for brystet første gang, jeg havde været der. Så sagde jeg: ”ja, at man havde lukket pigerne inde. Ja, men det var man jo nødt til fordi man kunne ikke have pigerne rendende rundt. ”Hvorfor ikke”, siger jeg så. ... Men hvordan skulle man så gøre det. Ja, man skulle lave nogle ting, som man kunne sælge på det lokale marked, og så skulle man stille en bod op på markedet.

Jeg kan huske, at det udløste et skænderi med deres psykolog, som var i gang med at mobilisere støtte alle mulige steder fra. Det var simpelthen for sindssygt. Da jeg var dernede året efter, så havde forstanderinden alligevel gjort det. Så havde hun åbnet en biks, og det gik fint. Få år senere, der blev der så lavet et møbelværksted, hvor de lavede møbler, selvfølgelig små møbler osv., men de blev også solgt på det lokale marked. Efteråret 2003 havde denne institution jubilæum. Da blev jeg inviteret derned, som festtaler ved deres jubilæumsfest. Der var to festtaler, formanden for det græske parlament og så mig. Det var virkelig en oplevelse.

Det var også en cadeau til dig.

Ja og også en løn for det her med at åbne. Nu var det selvfølgelig blevet helt almindeligt, men på daværende tidspunkt var det altså epokegørende, at der var nogen, der turde sende mentalt handicappede ud i det åbne. De skulle være lukkede inde og passet godt på.

Det har forandret sig.

Ja, det tør siges, men man havde jo også kombineret behandlingen...? med de forfærdeligste skrøner ...? Man havde indtryk af, at det mest var de ældre, der tilrettelagde dagligdagen. Man havde fået sat kameraer op på samtlige toiletter med oversigtsskærme i et vagtrum, fordi de...? onanerede...?

Nu kom Ole og båndoptageren slukkes.

Slut på bånd 2.

...

.....